# Fagplan for fagdidaktikk i drama og teaterkommunikasjon (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning

Studiet bygger på Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning, fastsatt 3.4.2003 av Utdannings- og forskningsdepartementet. Fagplan for fagdidaktikk (30 studiepoeng) i drama og teaterkommunikasjon ble godkjent av Avdelingsstyret 02.03.2005.

Praktisk-pedagogisk utdanning i drama og teaterkommunikasjon (60 studiepoeng) omfatter følgende tre fagplaner:

- Fagplan for pedagogikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning
- Fagplan for fagdidaktikk i drama og teaterkommunikasjon (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning
- Fagplan for praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning (12 uker).

## Innledning

Praktisk-pedagogisk utdanning i drama og teaterkommunikasjon (PPU) er et ettårig studietilbud. Fagplanen er avdelingens konkretisering av Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning. PPU er et praksisbasert og yrkesrettet studium, og den nære forbindelsen med yrkeslivet krever at studenten forplikter seg til og tar ansvar både for egen utvikling og for samarbeid i grupper.

### Kompetanse

Studiet kvalifiserer for lærerarbeid; undervisning i drama i grunnskolen, i videregående opplæring og i folkehøgskolen. Utdanningen kvalifiserer også for annen faglig/pedagogisk virksomhet, som for eksempel voksenopplæring, arbeid i kulturskoler eller i amatørteaterbevegelsen.

De ferdig utdannede lærernes status i skoleverket blir fastlagt på grunnlag av omfanget av den drama- og/eller teaterfaglige utdanningen sammenholdt med PPU.

Søkere som tas opp på grunnlag av realkompetanse, får ikke uten videre undervisningskompetanse for skoleverket. For tilsetting som faglærer i grunnskolen (5.-10.klassetrinn) kreves faglærerutdanning 60 vekttall/180 studiepoeng inklusive pedagogisk utdanning og minimum 10 vekttall/30 studiepoeng relevant utdanning.

I videregående skole kreves enten bestått faglærerutdanning (180 studipoeng) eller universitets- og/eller høgskoleutdanning som samlet utgjør minst 80 vekttall/240 studiepoeng inklusive pedagogisk utdanning for undervisning i fag/fagområde der vedkommende har minst 20 vekttall/60 studiepoeng relevant utdanning (jfr. Kap 14 i forskrift til opplæringsloven).

## Opptaksgrunnlag

2-årig høgere drama- og/eller teaterfaglig utdanning (høgskolekandidatur) eller tilsvarende høgere dramafaglig utdanning (120 studiepoeng). De to årene må bygge på hverandre.

## Omfang

Studiet har et omfang på 60 studiepoeng og er organisert som heltidsstudium over ett studieår.

## Mål – målområder i praktisk-pedagogisk utdanning

Studiet skal bidra til å utvikle en helhetlig lærerkompetanse som gjør studenten i stand til å utføre lærerarbeid og utvise skjønn i klasserom, skole og samfunn. Lærerkompetanse består av følgende kvaliteter:

- faglig kompetanse
- didaktisk kompetanse
- sosial kompetanse
- yrkesetisk kompetanse
- endrings-/utviklingskompetanse

Studiet har følgende tre målområder:

1. Læreren og eleven
Målområdet omfatter det daglige arbeidet i klasserom og dramasal, her forstått som de arenaer der elevens læring finner sted i og utenfor skolen.

2. Læreren og organisasjonen
Målområdet omfatter organisasjons-, ledelses og samarbeidsoppgaver som ligger utenfor det daglige arbeid i klasserom og dramasal, men som legger viktige rammer for opplæringen.

3. Læreren og samfunnet
Målområdet omfatter opplæringens verdigrunnlag og samspillet mellom pedagogisk praksis i dramafaget i skolen og samfunnsutviklingen. Dramalæreren skal kunne sette sin faglige og fagdidaktiske forståelse inn i et samfunnsperspektiv.

## Oppbygging og organisering av studiet i praktisk-pedagogisk utdanning

Studieåret er 10 måneder (40 uker). Undervisningstilbudet beregnes ut fra 26 uker til undervisning, 12 uker til praksis og 2 uker til eksamen. Timetallsressursen kan organiseres på ulike måter, men fordeles likt mellom pedagogikk og fagdidaktikk. Praksisopplæring inkluderer for- og etterarbeid og er på 12 uker. Praksisopplæringen omfatter både grunn- og videregående skole. Praksis i grunnskolen kan erstattes med praksis i drama/teatergrupper for barn i det frivillige kulturlivet eller på folkehøgskoler.

Organiseringen av studiet skal ivareta utvikling av en helhetlig lærerkompetanse. For å ivareta dette, bør studiet i perioder organiseres i tverrfaglige prosjekter, f.eks omkring praksis. Lærerne i

pedagogikk, fagdidaktikk og praksis bør samarbeide for at utdanningen skal fremstå som en helhet. Faglærere og studenter skal løpende vurdere og justere studiets organisering med henblikk på studentenes danningsprosess til læreryrket.

### Fagdidaktikk i drama og teaterkommunikasjon

Drama i skolen er karakterisert både som kunstfag og arbeidsform, i den hensikt å vinne kunnskap, trene ferdigheter og utvikle estetiske og etiske verdier og holdninger så vel som kulturell toleranse og kritisk sans.

For eleven er drama et erkjennelses- og uttrykksfag som i særlig grad bidrar til at eleven blir kjent med seg selv og med sine forutsetninger for medvirkning i samfunnslivet.

Studiet i drama fagdidaktikk skal gi lærerstudenten kunnskap om og evne til å reflektere bevisst over mål, innhold, arbeidsformer og vurderingsformer i drama slik vi møter faget i skolen, m.a.o. fagets hva, hvordan og hvorfor.

I grunnskolen brukes drama som samlebetegnelse på forskjellige former for aktiviteter der agering samt grunnlagstrening for agering inngår. Det være seg  improvisasjon, rollespill og dramatisering som læringsstrategier. Drama eksisterer ikke som eget fag. Musikk, dans, drama kan tilbys som programfag på ungdomstrinnet.

I videregående opplæring er drama et fordypningsfag på utdanningsprogram for musikk, dans, drama og på utdanningsprogram for studiespesialiserende fag. Drama er først og fremst et uttrykksfag med rot i kunstfaget teater, m.a.o. et kollektivt og tverrfaglig kunstfag som tar opp i seg ulike disipliner. Dette mangfoldet avspeiles særlig i fordypningsfaget drama innen musikk, dans, drama. Drama omfatter bevegelsesforming, teaterkunnskap, teaterproduksjon og drama og samfunn, som alle har egne læreplaner.

## Mål

Studiet i fagdidaktikk skal bidra til å utvikle profesjonelt skjønn ved at studenten skaffer seg fagdidaktisk kunnskap, innsikt, ferdighet og yrkesetisk kompetanse som er nødvendig for å kunne planlegge, lede og vurdere læreprosesser i drama og kunne ta initiativ til å delta i utviklingsarbeid innen fagområdet.

## Innhold

Innholdet i planen er inndelt i følgende tre hovedområder:
1. Læreren og eleven
2. Læreren og organisasjonen
3. Læreren og samfunnet

I studiet vil det bli arbeidet innenfor flere områder samtidig.

**Målområdet læreren og eleven**
Målområdet omfatter planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og vurdering av læringsmiljøet og elevenes læring. Den didaktiske kompetanse inkluderer evnen til å analysere egne erfaringer og videreutvikle opplæringen i samspill med alle parter i skolesamfunnet.

Studenten skal kunne
- planlegge og gjennomføre undervisningsopplegg i drama slik at fagets egenart som både innholds- og metodefag blir vektlagt;
- formulere mål for egen undervisning og elevenes læring med utgangspunkt i læreplaner, og kunne motivere, veilede og vurdere i forhold til disse;
- legge til rette for opplevelses- og læringsaktiviteter som tar hensyn til elevens integritet, samtidig som de utfordres til å bryte grenser og utforske nytt terreng i følelser og verdier og i relasjoner elever i mellom og mellom lærer og gruppe;
- drøfte ulike vurderingsformer som egner seg i drama og kunne anvende disse i vurdering av elevene;
- vurdere egne og andres undervisningsopplegg og drøfte fornyelse og endring av disse;
- anvende nye prinsipper fra fagdidaktisk utviklingsarbeid;
- bruke audiovisuelle medier og IKT som organiserings- og læringsverktøy i drama;
- drøfte utfordringer, muligheter og begrensninger i forhold til IKT i dramaundervisning;
- bruke IKT i praktisk feltarbeid for kunnskapsinnhenting.

**Målområdet læreren og skolen**
Målområdet omfatter organisasjons-, ledelses- og samarbeidsoppgaver. Det kreves forståelse for skolens/virksomhetens mål og egenart som læringsarena og arbeidsplass. Utdanningen skal også fremme evne og vilje til å videreutvikle organiserings- og ledelsesformer og den kulturen som ligger til grunn for disse.

Studenten skal
- kunne samarbeide med andre lærere i planlegging og gjennomføring av dramaforløp eller i arbeid med produksjoner;
- kunne samarbeide med andre lærere om tverrfaglige læringsforløp;
- kunne samarbeide med andre lærere for å bidra til utvikling av skolens læringsmiljø og den estetisk dimensjonen i elevers liv og i samfunnet;
- kunne gjøre rede for sentrale trekk ved utviklingsarbeid innenfor fagdidaktikk knyttet til drama;
- ha kjennskap til hvordan utviklingsarbeid kan gjennomføres ved skolen med utgangspunkt i kunstfaget drama.

**Målområdet læreren og samfunnet**
Målområdet omfatter samspillet mellom samfunnsutvikling, opplæringens verdigrunnlag, faget/yrket og pedagogisk praksis, samt dramalærerens faglige og fagdidaktiske forståelse i et samfunnsperspektiv.

Studenten skal
- kunne begrunne teaterfagenes plass og betydning i opplæringen;
- kunne gjøre rede for fagområdets betydning med utgangspunkt i den historiske utvikling;
- kunne gjøre rede for fagområdets filosofi, teoretiske forankring og kulturelle betydning;

- kunne gjøre rede for læreplanutvikling og fagområdets stilling og utviklingspotensial i opplæringssystemet;
- ha innsikt i hvordan kunstfaget teater og ulike dramapedagogiske metoder har påvirket samfunn og kultur;
- kunne reflektere over kunstpedagogiske teorier og estetisk dannelse for å forstå barn, unge og voksnes estetiske utvikling og kunne bruke denne innsikten i egen undervisning;
- kunne samarbeide med aktuelle partnere i lokalsamfunnet som teaterkunstnere, institusjoner, bedrifter, offentlige etater.

# Organisering og arbeidsmåter

Studiet i drama fagdidaktikk organiseres som en veksling mellom teori og praktisk arbeid der praksis i opplæringsinstitusjoner er et viktig utgangspunkt for fagdidaktisk refleksjon. Undervisningssituasjoner med veiledning av elever og dialog mellom lærer og elev står sentralt i studiet.

Det bør velges organiserings- og arbeidsformer som binder sammen de ulike delene i utdanningen, dvs. praksisopplæring, fagdidaktikk og pedagogikk. Prosjektarbeid kan være egnet i den sammenheng. Tverrfaglig teamsamarbeid med andre fag som norsk, engelsk, natur- og miljøfag, samfunnsfag og med andre praktiske og estetiske fag er aktuelt særlig med henblikk på dramafagets stilling i grunnskolen.

## Arbeidsmåter

Gjennom hele studiet skal det benyttes arbeidsformer som utvikler kompetanse for læreryrket; didaktisk kompetanse, sosial kompetanse, endrings- og utviklingskompetanse og yrkesetiske kompetanse. Studentene skal gjennom ulike arbeidsformer utvikle sin refleksjonsevne, formidlingsferdighet, vurderingsevne og handlingsdyktighet.

Studiet i fagdidaktikk skal være erfaringsbasert. De viktigste erfaringene hentes ut fra praksis, gruppearbeid, diskusjoner eller situasjoner beskrevet i fagdidaktisk litteratur. Det gis rom for refleksjon, vurdering og handling.

Selvstudium og ansvar for egen læring skal være et sentralt prinsipp i studiet, samtidig som alle studenter har felles ansvar for arbeid i grupper. Det forutsettes at studentene deltar aktivt i undervisningssituasjoner og i gruppearbeid og bidrar til å skape et konstruktivt og læringsfremmende miljø både faglig og sosialt.

I fagdidaktikk vil undervisningen basere seg på veksling mellom muntlig, skriftlig og praktisk arbeid. Forelesninger danner grunnlag for teoretiske og praktiske oppgaver som utføres individuelt, som gruppearbeid eller som prosjektarbeid. Gruppearbeid og fagdidaktisk drøfting vil være en naturlig del av undervisningen.

Utviklingsarbeid er en viktig del av studiet. Studentene skal utvikle en kompetanse som gjør dem i stand til å bidra til fornying og utvikling i skolen.

**Obligatorisk tilstedeværelse og arbeidskrav**
Samarbeid og den faglige dialog mellom lærer og student og studentene i mellom er en vesentlig del av kvalifiseringen for læreryrket, og dekker de ulike kompetanseområdene i utdanningen. Dette reflekteres gjennom krav til deltakelse i deler av undervisningen og er i henhold til arbeidskrav.

Undervisningen i fagdidaktikk er praksisrelatert og baserer seg i de fleste tilfeller på konkretisering av relevante undervisningssituasjoner gjennom presentasjoner. Disse danner grunnlag for analyse og kritisk vurdering.

Studiet inneholder krav til selvstudium for fordypning i faglitteratur, forberedelse av oppgaver og praktiske seminarer, utarbeidelse av undervisningsmateriell og gjennomføring av andre didaktiske oppgaver.

*Obligatorisk tilstedeværelse i undervisning*
Studiet omfatter følgende undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse:
- faglige innledninger knyttet til sentralt fagstoff;
- medstudenters utprøving av undervisningsopplegg og regioppgaver;
- praktiske seminarer som er en del av undervisningen, der studentene bruker fagdidaktisk litteratur og diskuterer problemer relatert til undervisningssituasjoner;
- undervisning som omfatter drøfting og vurdering av arbeidskrav.

Se undervisningsplan for nærmere informasjon.

Sykdom fritar ikke for tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om dette. Studenter som har mer enn 20 prosent fravær, får ikke anledning til å avlegge eksamen. Studenter som står i fare for å overskride fraværskvoten, får skriftlig melding om dette. Fravær fra undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse beregnes på grunnlag av samlet fravær i høst- og vårsemesteret.

*Arbeidskrav*
Innfrielse og godkjenning av arbeidskrav danner forutsetning for få avlegge eksamen. Arbeidskrav vurderes til "Godkjent"/"Ikke godkjent". Arbeidskrav skal være innfridd innen fastsatt(e) frist(er). Gyldig fravær dokumentert ved for eksempel legedokumentasjon, fritar ikke for innfrielse av arbeidskrav. Studenter med gyldig dokumentert årsak og som ikke innfrir arbeidskrav innen fristen, kan få forlenget frist. Ny frist for innfrielse av arbeidskrav avtales med den aktuelle lærer.

Studenter som får vurderingen "Ikke godkjent" på hele eller deler av arbeidskravet, avtaler selv ny vurdering av det aktuelle arbeidskravet med faglærer. Alle arbeidskrav må være innfridd og resultatet godkjent senest seks uker før eksamen.

Følgende arbeidskrav må være innfridd og resultatet godkjent av høgskolen før eksamen kan avlegges:
- To skriftlige rapporter; hvorav én knyttet til grunnskole/kulturskole/folkehøgskole og én til videregående skole. Det blir formulert oppgaver som integrerer pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Praksisveilederne godkjenner rapportene som leveres i to eksemplarer. Det ene eksemplaret sendes til øvingslærer.

- To muntlige rapporter; hvorav én knyttet til grunnskole/kulturskole/folkehøgskole og én til videregående skole. Det blir formulert oppgaver som integrerer pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Praksisveilederne godkjenner fremføringene.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

**Undervisningsplaner**
Undervisningsplan utarbeides med utgangspunkt i fagplanen. Denne gir nærmere informasjon om blant annet krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisningen, tidspunkt for dette og arbeidskrav. Undervisningsplanen gir også nærmere informasjon om tidspunkt for vurdering i læringsløpet. Undervisningsplan deles ut ved semesterets/studiets begynnelse.

**Praksisopplæring**
Se fagplan for praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning.

# Vurdering

Forutsetningen for å få avlegge eksamen (avsluttende vurdering) er:
- at alle arbeidskrav er innfridd og resultat godkjent;
- at studenten ikke har mer enn 20 prosent fravær i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse (se avsnittet "Obligatorisk tilstedeværelse og arbeidskrav", over);
- at vurderingen i læringsløpet er vurdert til karakter E eller bedre.

Ved vurdering i læringsløpet og i forbindelse med avsluttende vurdering benyttes en karakterskala fra A til E for bestått (A er høyeste karakter og E er laveste) og F for ikke bestått.

Følgende generelle vurderingskriterier brukes i forbindelse med godkjenning av arbeidskrav og formell vurdering:

Studentens evne til å
- reflektere over fagdidaktiske problemstillinger knyttet til fagområdets historiske, teoretiske og filosofiske forankring, fagets innhold, arbeidsmåter og vurderingsformer;
- benytte relevant fagterminologi, formidle fagstoff og omsette fagteori til praktisk tilrettelagt undervisning;
- planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere undervisning i drama og teaterfag;
- bruke IKT i relevante sammenhenger;
- arbeide analytisk med utviklingsarbeid;
- arbeide selvstendig og til å samarbeide.

Vurderingsformen i praksisopplæringen er "Bestått"/"Ikke bestått". Praksisopplæringen må være bestått før studenten kan få lærervitnemål (se fagplan for praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning (12 uker)).

Både studenter og lærere skal vurdere studieopplegg og studiemiljø med sikte på videre utvikling av studiet. Dette gir viktig erfaring for framtidig yrkesrolle.

## Vurdering i læringsløpet

Vurderingen i læringsløpet omfatter følgende oppgaver:

- Én skriftlig oppgave knyttet til teaterformidling. Dette er en skriftlig hjemmeoppgave som også skal fremføres muntlig for medstudenter og lærer.
- Én oppgave knyttet til bruk og kjennskap til IKT.
- En oppgave knyttet til teaterproduksjon.

Nærmere informasjon om tidspunkt for vurdering i læringsløpet finnes i undervisningsplanen.

Vurderingen i læringsløpet foretas av faglærer. Resultatet av vurderingen teller 40 prosent av sluttkarakteren (se avsnittet "Avsluttende vurdering", under). En faglig tilbakemelding er del av vurderingen. Studenter som får vurdering "F" på vurdering i læringsløpet, får ikke anledning til å avlegge avsluttende vurdering. Forutsetning for oppmelding til avsluttende vurdering, se avsnittet "Vurdering".

Forutsetningen for å få sluttkarakter er at vurdering i læringsløpet og alle delkomponenter under avsluttende vurdering er vurdert til karakter ”E” eller bedre.

Gyldig fravær dokumentert ved for eksempel legeerklæring, fritar ikke for innlevering av oppgaver som skal vurderes i læringsløpet. Studenter som på grunn av sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak ikke får levert slike oppgaver til fastsatt(e) frist(er), kan søke om ny frist. Skriftlig søknad sendes avdelingsadministrasjonen sammen med dokumentasjon av de(t) forhold som begrunner søknaden. Vurdering i læringsløpet må være gjennomført senest seks uker før eksamen. Dersom vurdering i læringsløpet forhindres på grunn av lengre tids sykdom, kan vurderingen i læringsløpet og avsluttende vurdering gjennomføres i forbindelse med utsatt/ny eksamen. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet ”Eksamen” på www.hio.no.

Studenter som ikke leverer oppgaver som skal vurderes i læringsløpet til fastsatt(e) frist(er), og som ikke kan vise dokumentasjon for sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak, får ikke gjennomført slik vurdering. Studenten blir registrert som trukket under eksamen, og har da brukt ett eksamensforsøk. Vilkårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo*.

## Avsluttende vurdering

Avsluttende vurdering omfatter følgende komponenter som utgjør grunnlaget for sluttkarakteren:

1. **Vurdering i læringsløpet**. Denne foretas av faglærer og teller 40 prosent av sluttkarakteren (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet", over).
2. **Vurdering av en fordypningsoppgave i fagdidaktikk**. Oppgaven vurderes av ekstern sensor. Resultatet av vurderingen teller 40 prosent av sluttkarakteren. Oppgaven skal være resultat av et utviklingsprosjekt. Studenten velger selv tema innenfor gitte rammer og formulerer problemstillingen. Oppgaven skal basere seg på en praktisk undersøkende virksomhet, og oppgavens lengde skal være på 20-30 sider.
3. **Muntlig eksamen**. Muntlig eksamen gjennomføres med ekstern sensor og på grunnlag av pensum. Faglærer deltar i muntlig eksamen. Muntlig eksamen teller 20 prosent av sluttkarakteren.

Til muntlig eksamen kan det kun klages på grunnlag av formelle feil.

Resultatet fra komponentene i avsluttende vurdering slås sammen til én sluttkarakter som fremkommer på vitnemålet/karakterutskriften.

Studenter som på grunn av gyldig fravær ikke avlegger én eller flere komponenter som inngår i ordinær eksamen, eller som får vurderingen F på én eller flere komponenter som inngår i slik eksamen, kan melde seg opp til utsatt/ny eksamen. Utsatt/ny eksamen arrangeres tidlig i påfølgende semester. Vilkårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo*. Oppmelding til utsatt/ny eksamen gjøres skriftlig og sendes administrasjonen ved Avdeling for estetiske fag. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet "Eksamen" på www.hio.no.

Ved fremstilling til utsatt vurdering i læringsløpet, leveres alle oppgaver som til ordinær eksamen. Ved fremstilling til ny vurdering i læringsløpet skal de arbeider som ble vurdert til karakter F til ordinær eksamen, være bearbeidet/forbedret – for eksempel på bakgrunn av begrunnelsen for karakteren. Oppgaver/arbeider som skal sensureres i forbindelse med utsatt/ny eksamen leveres institusjonene etter nærmere avtale.

Ved fremstilling til utsatt vurdering i fordypningsoppgave, leveres oppgaven som til ordinær eksamen. Ved fremstilling til ny avsluttende vurdering skal fordypningsoppgaven, være bearbeidet/forbedret – for eksempel på bakgrunn av begrunnelsen for karakteren. Utviklingsarbeid som skal sensureres i forbindelse med utsatt/ny eksamen leveres institusjonene etter nærmere avtale. Ved fremstilling til utsatt/ny muntlig eksamen avlegges slik eksamen.

**Lærerskikkethet**
Lærerutdanningsinstitusjonen har ansvar for å vurdere om studenter som tar studiet er skikket for læreryrket. Studenter som viser svakhet i forhold til å mestre læreryrket, må så tidlig som mulig i utdanningen få vite hvordan de står i forhold til kravene om lærerskikkethet og eventuelt få råd om å avslutte utdanningen. Konkrete beslutninger om skikkethet kan fattes gjennom hele studiet. Skikkethetsvurderingen må bygge på en helhetsvurdering som omfatter både faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer. Se gjeldende forskrift om skikkethetsvurdering i lærerutdanningene.

# Pensum

Pensum i fagdidaktikk er på ca. 1400 sider. Mindre justeringer av pensumlisten i løpet av studieåret godkjennes av studieleder. Litteraturlisten med utvalgte pensumsider skal foreligge ved semesterstart. Litteraturlisten består av obligatorisk litteratur og tilleggslitteratur

## Obligatorisk litteratur

Bjørge/Brodersen/Faye-Schjøll/Ilsaas: *Drama og samfunn, (Lærebok i DS på studieretning MDD VK II),* Asker: Tell forlag, 1999 a. Kapittelet "Forholdet mellom drama og teater" b. Kapittelet

”Dramapedagogikk” c. Kapittelet ”Utvandringa til Amerika – Eit dramaopplegg for 11-13-åringar” (Tils. 28 sider)
Braanaas, Nils: *Barn, ungdom og teater. Fra antikken til det 19. århundre,* Trondheim: Tapir Akademiske Forlag, 2001 (290 s)
Byreus, Katrin: *Du har huvudrollen i ditt liv*, Stockholm: Utbildningsförlaget, 1990 (170 sider)
Engelstad, Arne : *Det undertryktes teater – Når tilskueren blir deltaker. Augusto Boals metoder og praksis*, Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2001 (120 sider)
Haugsted/Hamre/Andersen (Red.): *Anslag. Teater- og dramafagets didaktik og metode*, Danmarks lærerhøjskole/Danmarks Pedagogiske Universitet: 1999 (40 sider)
Ilsaas, Tove: "Teater-i-undervisningen (TIU) - Profesjonell teaterkunst som læringsverktøy", artikkel i Reistad, Helge (red): *Regikunst*, Asker: Tell forlag 1991 (10 sider).
Ilsaas, Tove: ”Respons i klasserommet – Responsens estetiske og etiske karakter”, i: Østern, Anna-Lena (red.): *Evaluering i modersmålet – nordisk perspektiv*. Publikationer från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi, nr. 13 1994 (ca. 8 sider)
Malochevskaja, Irina: *Regiskolen,* Asker: Tell forlag, 2002 (127sider )
Meek, Anne: *Lek, drama og teater i skolen,* Asker: Tell forlag, 2000 (110 sider)
Neelands, Jonathan: *Structuring Drama Work. A handbook of available forms in theatre and drama*, Cambridge University Press, 1990 (93 sider)
O’Toole, John: *The prosess of Drama,* London: Routhledge, 1992 (234 sider)
Pusztai, Istvan : Utdragene "Innledning" (s. 11-16) og Kap. 1 "Orienterande uppgifter och utgångspunkter" (s. 17-37) fra *Stanislavskij-variationer. Skådespelarøvningar som didaktiska instrument i pedagogiskt drama*, Stockholm: Teatervetenskapliga institutionen, 2000 (25 sider)
Rasmussen, Bjørn K.: *Sjel i handling. Jacob Levy Moreno og Psykodrama. Historie og filosofi*, Trondheim: Tapir Forlag, 1989 (70 sider)
Rasmussen, Bjørn: *Meninger i mellom - perspektiv på en dramatisk kulturarena*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2001 (Kap. 2: Kultur-estetisk praksis (18 s.) og Kap. 8: Rollespillets krise (6 s.))
Szatkowski, Janek: "Heksejagt - Et dramapædagogisk forløb med voksne, ledet af Gavin Bolton" (en praktisk workshop/demonstrasjon på det nordiske dramapedagogiske sommerseminar, Biskops-Arnö 1982), i *Dramapædagogik i nordisk perspektiv - Artikelsamling 2*, København: Teaterforlaget DRAMA, 1985. Ca. 7 sider.
Szatkowski, Janek: Artikkelen ”Åben prøve” (15 sider) i *KvaN – et tidsskrift for læreruddannelsen og folkeskolen*, 44 Mars 1996 (16. årgang) (temahefte om Drama).
Øyen, Torill: *Grunnutdanning for skuespillere,* Asker: Tell forlag, 2001 (145 sider)

## Tilleggslitteratur

Barker, Clive: *Theatre Games – A New Approach to Drama Training*. Methuen Drama, 1977. (“…more than just a guidebook of improvisational games for actors; it is, rather, a comprehensive exploration of acting techniques.”)
Boal, Augusto: *Games for Actors and Non-Actors*, London: Routledge, 1992.
Bolton, Gavin: *Acting in Classroom Drama*. Trentham Books, 1998.
Braanaas, Nils (red.): *Dramafaget i barnehagen og småskolen*. Landslaget Drama i Skolen (LDS), 1990. (Inneholder et vell av praktisk-metodiske artikler og teoretiske refleksjoner – hentet fra tidsskriftet Drama gjennom mange år.)

Braanaas, Nils (red.): *Drama – som arbeidsmåte i skolefagene, tverrfaglig arbeid og prosjektundervisning*. Landslaget Drama i Skolen (LDS), 1994. (Et vell av metodisk-praktiske artikler fra klasserom og barne- og ungdomsteatergrupper.)
Eisner, Elliot W.: *The Enlightened Eye. Qualitative Inquiry and the Enhancement of Educational Practice*. Macmillan Publishing Company, 1991. (Av spesiell interesse er kanskje kapittel 2, 3, 4 og 5 (av 11), som handler om vurdering i vid forstand. Eisner er opptatt av parallellene mellom kunstkritikk – som dreier seg om å kunne se og beskrive et fenomen – og vurdering i skolen, og argumenterer overbevisende for en tilsvarende kompetanse ved vurdering i klasserommet, spesielt i estetiske fag.)
Engelstad, Arne: *Poetikk og politikk, Augusto Boal og De undertryktes teater*, Åbo: Åbo Akademis førlag, 2004
Goffman, Irving: *Vårt rollespill til daglig. (The Presentation of Self in Everyday Life) - En studie i hverdagslivets dramatikk*, Oslo: Pax forlag, 1992
Gaarder, Solveig: *Drama i klasserommet*, Oslo: Universitetsforlaget, 2002
Heathcote,Dorothy and Gavin Bolton: *Drama for Learning – Dorothy Heathcote's Mantle of the Expert Approach to Education*, Portsmouth NH: Heinemann, 1995. (Spesielt relevant er Foreword og Kap. 1, 2, 3, 7, 8 og 9.)
Heggstad, Kari Mjaaland: *7 veier til drama. Grunnbok i dramapedagogikk for lærere i barnehage og småskole*, Bergen: Fagbokforlaget, 2003
Hernes, Leif et al.: *Lek - Dans – Teater*, Asker: Tell forlag, 1993
Hernes, Leif et al.: *Barn og teater*, Asker: Tell forlag, 1993
Hornbrook, David: *Education and Dramatic Art*, Oxford: Blackwell, 1989
Hughes, Catherine: *Museum theatre – Communicating with visitors through Drama*, Portsmouth: Heinemann, 1998
Jackson, Tony: *Learning through theatre*, Manchester University Press, 1980
Johnstone, Keith: *Impro*, London: Methuen, 1981 og København: Reitzels forlag, 1991
Kaldestad, Per Olav og Hanne Knutsen: *Dramatikkboka. Om arbeid med dramatiske tekstar i skolen*, Landslaget for norskundervisning (LNU) / Cappelen Akademisk Forlag, 1995
Kjørup, Søren: "Viden og forskning i de praktisk-æstetiske fag", i *Kunstfag og lærerutdanning - nye perspektiver*. Lærerutdanningsrådet, 1993. Ca. 15 sider.
Koritzinsky, Theo: *Samfunnskunnskap - fagdidaktisk innføring*, Oslo: Universitetsforlaget, 2002.
Knutsen, Hanne og Anne Ørvig: *Ikke bare lese. Arbeid med drama og litteratur i den nye småskolen*. Landslaget for norskundervisning LNU/Cappelen Akademisk Forlag, 2000
Lecoq, Jacques: *The Moving Body*, London: Methuen, 2000
Magner, Bjørn: *Hur vet du det?*Stockholm, Esselte, 1980 (utsolgt fra forlaget)
Mykle, Bjørg: *Dukkens magi*, Oslo: Pax forlag, 1993
Nygaard, Jon: *Teatrets historie i Europe I – III*, Oslo, Spillerom, 1992.
Rasmussen, Bjørn et al.: *Nordic Voices In Drama, Theatre and Education*. Utgitt i 2001 i serien *Idea Publications*, for The 4th World Congress for Drama/Theatre and Education Association, Bergen 2-8 July). Kan bestilles fra Landslaget Drama i Skolen, Tollbugt. 28, 0157 Oslo - Tlf. 22422796.
Reistad, Helge (red.): *Skuespillkunst*. Tell forlag, Asker, 1991
Reistad, Helge (red.): *Regikunst*. Tell Forlag, Asker, 1991
Robinson, Ken (Ed.): *Exploring Theatre and Education*, London: Heinemann, 1980. (Papers fra den berømte konferansen The Riverside Drama Conference, London, i 1978. Foredrag av Dorothy Heathcote, Gavin Bolton, Ken Robinson, o.a.)
Ross, Malcolm: *The Aesthetic Impulse*, Pergamon Press, 1984
Røine, Eva: *Psykodrama*, Oslo: Aschehoug 1978 (utsolgt fra forlaget).

**Relevant litteratur knytte til praksisopplæring**

Tekstene kan utgjøre god støttelitteratur i forbindelse med løsing av oppgaver og i forhold til studentens praksissituasjon.

*Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen*. Det kongelige kirke-, utdannings- og forskningsdepartement, 1996. Generell Del (som også gjelder for den videregående skolen) og de enkelte fags planer.

*Læreplanen i Drama* i videregående opplæring (studieretningene Musikk, dans, drama og Allmenne fag)

*Metodisk rettleiing i Vurdering i vidaregåande opplæring*, Nasjonalt læremiddelsenter, 1997

Braanaas, Nils: *Dramapedagogisk historie og teori - Det 20. århundre*. 4. utg. Trondheim:Tapir forlag, 1999

*Den kulturelle skolesekken*. St.meld. nr. 38, 2002-2003, Det kgl. Kultur- og kyrkjedepartement

*Ei blot til Lyst. Om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen*. St.meld. nr. 39 (2002-2003) Det kgl. utdannings- og forskningsdepartement

*Kulturpolitikk fram mot 2014.* St.meld. nr. 48 (2002-2003) Det kgl. Kultur- og kyrkjedepartement.

Elisabeth Heradstveit/Gudlaug Hovig/Tove Ilsaas: *Spillerom. (Grunnbok i Drama på GK for elever på studieretning MDD)*, Asker: Tell forlag, 1995

Brodersen/Heradstveit/Hovig/Ilsaas: *Spill levende (Grunnbok 2/Valgfag i Drama på GK for elever på studieretning MDD)*, Asker:Tell forlag, 1995

Nedberg, Nina og Maja Lise Rønneberg Rygg: *Spill uten og Spill med manus. (Lærebøker i Drama og Teaterproduksjon på studieretning MDD)*, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1995 og 1997

Vethal/Linge/Paulsen/Øverbye: *Lære – skape – leve. Drama og samfunn (Lærebok i DS på studieretning MDD)*, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1997

Ilsaas/Kippersund/Lyhman/Kozak: *Teaterhistorie - Bind 1 (Lærebok i TK for studieretning MDD VK I)*, Asker: Tell forlag, 1996.

Borgersen/Faye-Schjøll/Ilsaas/Kozak: *Teaterhistorie - Bind 2*, *(Lærebok i TK for studieretning MDD VK II*), Asker: Tell forlag, 1997